

แนวทางการทำสมาธิภาวนา

สำหรับศิษยานุศิษย์ที่เป็นภิกษุสามเณร และปรารถนาจะเจริญงอกงามอยู่ในบวรพุทธศาสนานั้น หลวงปู่จะ ชี้แนะแนวทางดำเนินปฏิบัติเอาไว้ ๒ แนวทาง ซึ่งท่านให้ความเห็นว่า ผู้ที่จะเป็นศาสนทายาทนั้น ควรทำการศึกษาทั้งสองด้าน คือ ทั้งปริยัติและปฏิบัติ

ดังนั้น หลวงปู่จึงแนะนำว่า ผู้ที่อายุยังน้อยและมีแวว มีความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนก็ให้เล่าเรียนพระปริยัติธรรมไปก่อน ในเวลาที่ว่างจากการศึกษา ก็ให้ฝึกฝนปฏิบัติสมาธิภาวนาไปด้วย เพราะจิตใจที่สงบ มีสมาธิ ย่อมอำนวยความสะดวกแก่การเล่าเรียน

เมื่อมีผู้สามารถที่จะศึกษาเล่าเรียนต่อไปในชั้นสูงๆ ได้ หลวงปู่ก็จะจัดส่งให้ไปเรียนต่อในสำนักต่างๆ ที่กรุงเทพฯ หรือที่อื่นที่เจริญด้วยการศึกษาด้านปริยัติธรรม

ศิษยานุศิษย์ของหลวงปู่จึงมีมากมายหลายรูปที่ศึกษาพระปริยัติธรรมจบชั้นสูงๆ ถึงเปรียญ ๘ เปรียญ ๕ ประโยค หรือจบระดับปริญญาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ จนกระทั่งไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เช่น อินเดีย ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา

สำหรับอีกแนวทางหนึ่งนั้น สำหรับผู้ที่มีอายุมากแล้วก็ดี ผู้ที่รู้สึกว่ามันสมองไม่อำนวยต่อการศึกษาก็ดี ผู้ที่สนใจในอุดมคติก็มีภูมิจากดี หลวงปู่ก็แนะนำให้ศึกษาพระธรรมวินัยให้พอเข้าใจ ให้พอคุ้มครองรักษาตัวเองให้สมควรแก่สมณสาธูป แล้วจึงมุ่งปฏิบัติก็มีภูมิจากดีต่อไปให้จริงจัง

ก็แล้วสำหรับผู้เลือกแนวทางที่สองนั้น หลวงปู่ยังได้ชี้แนะไว้อีก ๒ วิธี

คือ ผู้ที่ใฝ่ในชุดคัมภีร์มาตรฐานตามแบบฉบับของพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต หลวงปู่ก็จะแนะนำและส่งให้ไปอยู่รับการศึกษารวมกับครูบาอาจารย์จังหวัดสกลนคร อุตรธานี และหนองคาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำนักวัดป่าอุดมสมพร และสำนักถ้ำขามของท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ได้ฝากฝังไปอยู่มากที่สุด และมาในระยะหลังมีฝากไปที่สำนักวัดป่าบ้านตาด ของท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน บ้าง

เป็นที่สังเกตว่า ไม่มีลูกศิษย์ลูกหาที่สนใจใฝ่ในกิจชุดคัมภีร์ใด ๆ หลวงปู่จะแนะนำให้ไปเอง หรือเที่ยวแสวงหาเอาเอง หรือเดินทางไปสำนักนั้นๆ เอง

ในเรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพระโพธิญาณมุนียืนยันว่า หลวงปู่เคยใช้ให้ท่านเจ้าคุณเองเป็นผู้นำพระไปฝากไว้ที่สำนักท่านพระอาจารย์ฝั้น หลายเที่ยวหลายชุดด้วยกัน ศิษย์ที่ได้รับการฝึกอบรมจากสำนัก ท่านอาจารย์ฝั้นนั้นก็ได้อกลับมาบำเพ็ญประโยชน์แก่การพระศาสนา ด้านวิปัสสนาธุระที่จังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์หลายท่านด้วยกัน จนกระทั่งมีไปเผยแผ่พระศาสนาในด้านนี้ถึงสหรัฐอเมริกาหลายรูป ในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะผลการสังเกตเห็นแววและส่งเสริมสนับสนุนของหลวงปู่ท่านเอง

ส่วนอีกวิธีหนึ่งนั้น หลวงปู่ชี้แนะไว้สำหรับผู้ที่สนใจจะปฏิบัติทางด้าน สมาธิวิปัสสนาเพียงอย่างเดียว ไม่สนใจในชุดคัมภีร์มาตรฐาน อาจเป็นด้วยไม่ชอบการนั่งห่มแบบนั้น หรือมีสุขภาพไม่เหมาะแก่การกินอาหาร มื้อเดียว หรือเพราะเหตุผลอื่นใดก็ตาม

หลวงปู่จะไม่แนะนำให้ไปที่ไหน แต่ให้อยู่กับที่ที่ตนยินดีชอบใจในจังหวัดสุรินทร์หรือบุรีรัมย์ อาจเป็นที่วัดบูรพารามหรือวัดไหน ก็ได้ที่รู้สึกว่ายู่สบาย

หลวงปู่ถือว่า การปฏิบัติธรรมอย่างนี้ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปไหนในเมื่อกายยาว ๑ วา หนา ๑ คืบ นี้อัล เป็นตัวธรรม เป็นตัวโลก เป็นที่เกิดแห่งธรรม เป็นที่ตั้งแห่งธรรม เป็นที่ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้อาศัยบัญญัติไว้ซึ่งธรรมทั้งปวง แม้ใครใคร่จะปฏิบัติธรรมก็ต้อง ปฏิบัติที่กายและใจเรา นี้ หาได้ไปปฏิบัติที่อื่นไม่

ดังนั้น ไม่จำเป็นต้องหอบสังขารไปที่ไหน ถ้าตั้งใจจริงแล้ว นั่งอยู่ที่ไหน ธรรมะก็เกิดที่ตรงนั้น นอนอยู่ที่ไหน ยืนอยู่ที่ไหน เดินอยู่ที่ไหน ธรรมะก็เกิดที่ตรงนั้นนั่นแหละ

ยิ่งกว่านั้นหลวงปู่อธิบายว่า ยิ่งผู้ใดสามารถปฏิบัติภาวนา ในท่ามกลางความวุ่นวายของบ้านเมืองที่มีแต่ความอึกทึกครึกโครม หรือแม้แต่กระทั่งในขณะที่รอบๆ ตัวมีแต่ความอะละอะวุ่นวาย ก็สามารถกำหนดจิตตั้งสมาธิได้ สมาธิที่ผู้้นั้นทำให้เกิดได้ จึงเป็นสมาธิที่เข้มแข็งและมั่นคงกว่าธรรมดา ด้วยเหตุที่สามารถต่อสู้อาหนะสภาวะที่ไม่เป็นสัพปายะ คือ ไม่อ่านวนั้นเอง เพราะวาสถานที่ที่เปลี่ยววิเวกนั้นย่อมเป็นสัพปายะ อ่านวนให้เกิดความสงบอยู่แล้ว จิตใจย่อมจะหยั่งลงสู่สมาธิได้ง่ายเป็นธรรมดา

หลวงปู่ยังเคยบอกด้วยว่า การเดินจงกรมจนกระทั่งจิตหยั่งลงสู่ความสงบนั้น จะเกิดสมาธิที่แข็งแรงกว่าสมาธิที่สำเร็จ จากการนั่งหรือนอน หรือแม้แต่การเข้าป่าอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้จะสังเกตว่า ในแถบจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ จะมีนักปฏิบัติหลายท่านชอบไปนั่งทำสมาธิใกล้ๆ วงพินพาทย์ หรือใกล้ๆ ที่มีเสียงอึกทึกกรึกโครมต่างๆ ยิ่งดังเอะอะน่าเวียนหัวเท่าไรก็ยิ่งชอบ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการทำสมาธินั้น ตามความเป็นจริงแล้วย่อมไม่เลือกสถานที่ปฏิบัติก็ตาม แต่สำหรับผู้ที่มีจิตเบา วอกแวกง่าย หรือผู้ที่ต้องการ “เครื่องทุ่นแรง” จำเป็นต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก ฟังแสวงหาสถานที่ วิเวกหรือออกธุดงค์กัมมัฏฐานแสวงหาที่สงบที่เปลี่ยว เช่น ถ้า เขา ป่าดงหรือป่าช้าที่น่าสยองกลัว จะได้เป็นเครื่องสงบ จิต ไม่ให้ฟุ้งซ่าน และตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสติได้โดยง่าย ก็จะทำให้การบำเพ็ญสมาธิภาวนาสำเร็จได้สะดวก ยิ่งขึ้น